

Luba Blaškovičová: ČEŠTINA SE NEZAPOMENE

Pani Lubo, jak bylo pražskými diváky přijato vaše představení Staroměstského divadla Romeo a Julie po třiceti letech, které již znají v podání Nadi Kovanlinkové a jejího manžela Oldřicha Kaisra?

Myslím si, že bylo přijato moc, moc dobře, protože pražští diváci asi nezapomněli na to, že slovenské divadlo má svou trochu jinou atmosféru. Aspoň to nám říkali hosté, kteří byli na představení. Že se jim líbila právě taková odlišnost, že slovenské herectví není takové akademické. Musím se přiznat, že už to neumím tak posoudit, protože českých divadel k nám už moc nejedí a navíc Košice jsou moc daleko na východě Slovenska a náklady jsou vysoké. Prý paní Konvalinková a pan Kaiser také byli na našem představení. Také mě ohromně potěšilo, že přišel s manželkou i Radim Uzel, který naše představení viděl již v Košicích.

A využila jste příležitost, když jste byli v Praze, k návštěvě nějakého českého představení?

Letos jsme byli v Praze moc krátce a spíš jsem sledovala dění tam, kde jsme hráli. Před námi bylo představení Studia L+S. Ale předtím jsem navštívila Divadlo Na zábradlí a jejich představení se mi moc líbilo.

Pro upřesnění musím dodat, že spolu hovoříme česky. Jak to, že vám čeština nedělá problémy?

Je zajímavé, jak postupem času se někteří lidé hlásí ke svým kořenům, jiní by naopak své předky ze svého rodokmenu nejraději vymazali. Slovenská herečka se zvonivým hlasem a sametovými očima Luba Blaškovičová vypráví s láskou nejen o své práci, svých aktivitách a plánech, ale také o svém rodokmenu. Snad jen pro úplnost je potřebné dodat, že její maminka je členkou bratislavské regionální organizace Českého spolku na Slovensku. V rámci druhého ročníku Měsíce české a slovenské kulturní vzájemnosti, který v říjnu probíhal v České republice, se mezi 75 akcemi různých žánrů v Praze představilo košické Staroměstské divadlo.

Čeština je jazyk, který se asi nemůže zapomenout. Moje maminka sice žije v Bratislavě, ale pochází z Lipníka nad Bečvou, kam jsem často jezdila k babičce na prázdniny. No a maminka od 1. ledna 1993 nepromluví slovo slovensky. Také mluví česky se mnou, s našimi dětmi, prostě všude. Čeština je jazyk, který když se jednou dostane do uší, tak už se nezapomene.

Když vy jste byla malá, mluvila na vás maminka česky nebo slovensky?

Jenom slovensky, protože jsme vlastně vždycky žili na Slovensku a ona si dávala velký pozor na to, aby naše slovenština byla hezká a správná. Moc jí za to děkuji, protože jinak bych asi nemohla být herečkou.

Znamená to, že jste například nebyla pod vlivem českých pohádek?

Ne, to jsem byla, a to jednoznačně. Babička v Lipniku na Bečvou byla totiž učitelka. Byla to úžasná žena a nikdy nezapomenu na dva měsíce prázdnin, které jsme trávili na Moravě. Měla pro nás

děti ohromné pochopení. Například nás posadila do dvoukoláku a vozila do zahrady. Tam nás večer posadila do sena, dívali jsme se na hvězdy a poslouchali pohádky, které nám vyprávěla. A spávali jsme ve včelíně.

Dá se říci, že i vaše dvě dcery jsou tak trochu pod vlivem češtiny?

Myslím, že ano. Ve většině dětských knížek, které jsme doma měli a dodnes je máme, je věnování "Lubce od babičky" a z těchto knížek jsme četli i našim dětem. Samozřejmě jsme také poslouchali české pohádky, což v době dětství našich dcer nebyl díky rozhlasu a televizi problém. Naše dcera chtěla studovat na konzervatoři v Praze herectví - teď je v Bratislavě - a já si troufám říci, že by jistě s češtinou neměla nejmenší problémy.

Můžu jen potvrdit, že i váš manžel Petr Rašev, jehož hlas znají především televizní diváci z různých dabovaných filmů a komentářů, umí velice dobře česky. Svého času konferoval český ples v Košicích a při křtu knížky básní Vlastimila Tichého Už vim, co na Kampě

zpívají kosi, recitoval básně z této sbírky. Český se prý naučil během vojenské služby v Čechách a také češtinu "oživoval" jako poslanec federálního shromáždění po něžné. Ale ještě na něj musím prozradit, že tatínek byl Bulhar. Pani Lubo, je ve vaší rodině cítit i vliv bulharské kultury?

Je mi to moc líto, ale není. Manžel ještě v Bulharsku nikdy nebyl. Byla jsem tam já několikrát, naše dcery tam byly o prázdninách, ale manžel ne. Možná i proto, že jeho tatínek zemřel poměrně brzy, když Petrovi nebylo ani šestnáct. Jeho rodina pochází z Velikovo Tarnova, ale manžel po smrti otce tam jaksi neměl ani chuť jet. Teď jsme si zvykli jezdit na dovolenou do Řecka, moc se nám tam líbí a zatím jsme neměli příležitost jet do Bulharska spolu.

Generace dětí Čechů, která se narodila na Slovensku za společného státu, nemůže podle současné novely zákona o nabývání a pozbývání občanství ČR požádat o české občanství. Kdyby ta možnost byla, požádala byste?

Jestli by byla tato příležitost, tak bych to udělala moc ráda. A ta situace na hranicích! Jezdíme do České republiky na představení, na festivaly, na různé další akce a řeknu vám, že před každou cestou je tou nejhorší noční můrou pomyšlení na hranici. Když jsme nyní jeli do Prahy s našim

představením, tak jsme stáli na hranici čtyři hodiny. Bylo to opravdu hrozné, nedůstojné. Nejdřív mě to švalo, teď mě ta nesmyslnost spíš dojmá. Když pak chodím po Václavském náměstí, okoli Staromáku, Malé straně či Hradčanech, dívám se na ty nádherné domy, kostely, cítím tu atmosféru, tak si v duchu říkám, tohle všechno bylo i naše. A už není.

Začneme trochu jinou kapitolu. Vy jste nejen známá herečka, ale jste velice aktivní v třetím sektoru, v Košicích přesněji mluví Grémia. Proč jste mezi prkna, která znamenají svět, zamíchala třetí sektor?

To nebylo tak docela dobrovolně. Zastávám názor, že člověk by měl říct, co si myslí i za cenu určitých nepříjemností. V době, kdy mě ředitel kvůli mým občanským postojům vyhodil z divadla, jsem zjistila, že občanská společnost je otevřená. A člověk má šanci, může se prosadit. S manželem jsme založili občanské sdružení jako příležitost dělat to, co chceme dělat. Máme pocit, že na to máme sílu a máme co sdělit. Neříkám, že to na Slovensku není těžké, ale přece jen existují i zde zahraniční nadace, které mají jiný přístup k správným a dobře vypracovaným projektům, které pak podpoří.

Asi jedním z takových projektů je festival malých divadel v Košicích, který jste letos v listopadu opět organizovali.

Trošičku vás poopravím. Není to festival malých divadel, je to festival nezávislých divadel. Tato divadla vznikla na základě rozhodnutí lidí, dalo by se říci stejně krevní skupiny, kteří spolu dělají představení, mají společnou vizi a je úplně jedno, jestli to divadlo je v Portugalsku, Rusku, Maďarsku, Slovinsku, Polsku, Čechách nebo na Slovensku. Tihle lidé dokáží udělat něco, co se v kamenných divadlech těžko dělá.

To jste tak trochu naznačila, z kterých zemí přijely divadelní soubory na košický festival. Jak jste se vlastně na ně kontaktovala?

Ze začátku jsem hledala já je, nyní soubory hledají mě. O našem festivalu se už ví. Nedá mi neřici, že náš letošní festival byl bezesporu největším slovenským divadelním festivalem, byl větší než například Divadelní Nitra. Na našem festivalu se zúčastnilo 17 souborů, které odehrály 21 představení na osmi scénách ve třech městech.

Bliží se čas Vánoc. Jak u vás probíhají?

Úplně klasicky. My jsme vždycky byli takový mix. Tatínek Slovák, maminka Moravanka, manžel z východního Slovenska, to znamená, že já jsem vždycky musela vymyslet, aby všichni byli spokojeni.

Od maminky jsem si přinesla rybi polévku, od manžela "kapustnici", tatínek měl rád bramborový salát bez majonézy. Večeři jsme vždy začínali křížkem na čelo a oplátkami s česnekem a medem, potom byla Ježiškova kašička - to je krupice s čokoládou, následují bobafky s mákem - ty má rád manžel, rybi polévku máme rádi všichni. Pod talířem jsou šupiny z kapra. Když nám loni tatínek zemřel, tak nám všem bylo moc a moc smutno, moc nám chyběl a chybí. Maminka přijela na Vánoce k nám a doufám, že přijede i letos.

Helena Miškuřová
Foto: archiv